

BESTUURSOPDRACHT			
IMPLEMENTATIE OMGEVINGSWET IN CRANENDONCK 'DOEN WAT MOET', AMBITIE WAAR HET KAN'			
BESTEMD VOOR:	Gemeenteraad		
STATUS	OPENBAAR	DATUM 28 APRIL 2020	
BESTUURLIJK OPDRACHTGEVER:	F. van der Wiel		
AMBTELIJK OPDRACHTGEVER:	J. van Aaken		
PROJECTLEIDER:	J. Kantelberg – A. Klein Elhorst		
PROJECTMEDEWERKERS:			
EXTERNE PARTNERS:	Bewoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven		

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Samenvatting	3
2. Aanleiding	5
3. Doelstelling	6
4. Projectaanpak en planning	7
Aanbesteding en gunning	9
Realisatie	9
Nazorg	9
5. Projectbeheersing	10
Middelen	10
Organisatie	10
Informatie	11
Communicatie en burgerparticipatie	11
Risico's	11
Relaties met andere projecten	12
Bijlage 1. Minimale actielijst VNG	13
Bijlage 2. Speelhuis Manifest	14

1. Samenvatting

Op 1 april 2020 heeft minister Van Veldhoven per brief laten weten dat de Omgevingswet niet per 1 januari 2021 in werking treedt. De nieuwe datum waarop de Omgevingswet van kracht wordt is nog niet bekend. Met de Omgevingswet worden 26 wetten gebundeld in één overkoepelende wet voor de fysieke leefomgeving. Doel is om de lokale overheid meer ruimte te bieden en het voor initiatiefnemers, zoals professionele ontwikkelaars en inwoners, eenvoudiger te maken om initiatieven te realiseren. Om de mogelijkheden en verplichtingen als gevolg van deze wet goed te kunnen toepassen, is deze bestuursopdracht geschreven.

Insteek van de bestuursopdracht is voor de korte termijn vooral voldoen aan de wettelijke minimumeisen van de Omgevingswet. Doel is vooral om de mogelijkheden van de Omgevingswet goed te laten aansluiten op de Cranendonckse beleidsdoelstellingen. Dit alles zal in een nieuwe omgevingsvisie en omgevingsplan verder geborgd moeten worden. Los van deze doelstellingen hoeven we in Cranendonck niet vanaf nul te beginnen. De cultuuromslag die de rijksoverheid met de Omgevingswet beoogd zit in het Cranendonckse al aardig ingebakken. In onze ruimtelijke plannen wordt omgevingsbewustzijn en burgerparticipatie al standaard meegenomen, we werken al met een regiekamer (omgevingstafel light), hebben het project Buitenkans! de afgelopen jaren gedraaid, klantgerichtheid staat centraal in onze dienstverlening en binnen het sociaal domein wordt al gewerkt op basis van het zelf organiserend vermogen van onze inwoners. Ook op regionaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk samengewerkt om werkprocessen op een goede manier op elkaar af te stemmen en niet allemaal opnieuw het wiel te hoeven uit vinden. Dit alles is bekrachtigd in het door de gemeentesecretaressen geïnitieerde speelhuismanifest (zie bijlage 2). Ook op A2-niveau werken we samen aan de digitaliseringsopgave en waar mogelijk stemmen we ook beleidsmatig en qua opleiding zaken op elkaar af.

De impact van de Omgevingswet op Cranendonck is groot bij:

- processen voor het omgevingsplan en vergunningen,
- intensivering regionale integrale samenwerking (bijv. milieu, veiligheid en gezondheid),
- werken met nieuwe standaarden en werkprocessen en
- technische eisen (digitalisering).

Verder zal de regionale samenwerking met de keten- en uitvoeringspartners veranderen. Samen met de ODZOB, GGD, VRBZO en de regiogemeenten werken we aan versterking van de regionale samenwerking op dit thema. In ieder geval moet de bredere integrale afweging voor de meeste gevallen straks in een korte(re) periode van acht weken doorlopen zijn. Dat vraagt om een versterking van de samenwerking.

Dit project loopt tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hierbij wordt er wel een doorkijk gemaakt omdat ook na inwerkingtreding van de Wet nog een aantal stappen gezet moeten worden (omgevingsvisie en omgevingsplan).

De projectactiviteiten zijn uitgewerkt voor de minimumeisen;

- Voldoen aan ander wettelijke eisen;
- Werkprocessen aanpassen voor de invoeringsdatum;
- Beleid op orde;
- Basis op orde (zoals regionale samenwerking en digitale informatie);
- Specifieke aandachtspunten en organisatorische aspecten (zoals communicatie).

De activiteiten zijn uitgewerkt in hoofdstuk 4, waarbij ook een doorkijk en planning wordt gegeven voor de activiteiten die na de inwerkingtreding op de rol staan.

Bestuurlijk verantwoordelijk voor de Omgevingswet is Frits van der Wiel. José van Aaken is ambtelijk opdrachtgever en Joris Kantelberg en Alide Klein Elhorst zijn de projectleiders binnen de ambtelijke organisatie.

De projectgroep bestaat uit collega's die als trekker een deel van het werk op zich nemen. Daarnaast zijn er meerdere collega's die meewerken aan de deelopgaven.

In de begroting 2020-2023 zijn de kosten van dit project verwerkt. Voor 2020 is alleen een kaderstellend budget van € 150.000,- opgenomen. Deze middelen worden ingezet voor o.a. opleiding, training, implementeren van processen en ICT. Voor 2021 is een budget opgenomen van € 112.000.

2. Aanleiding

Op 1 april 2020 heeft minister Van Veldhoven per brief laten weten dat de Omgevingswet niet per 1 januari 2021 in werking treedt. De nieuwe datum waarop de Omgevingswet van kracht wordt is nog niet bekend. Met de Omgevingswet worden 26 wetten gebundeld in één overkoepelende wet voor de fysieke leefomgeving. Doel is om de lokale overheid meer ruimte te bieden en het voor initiatiefnemers, zoals professionele ontwikkelaars en inwoners, eenvoudiger te maken om initiatieven te realiseren.

Dat klinkt eenvoudig, maar betekent een fundamentele wijziging van de manier waarop op dit moment werkprocessen in de ruimtelijke ordening in Nederland georganiseerd zijn, en ook van de onderlinge rollen en verhoudingen. Van een stelsel dat relatief statisch is, en gericht op bescherming en standaardisering, wordt het een veel dynamischer stelsel dat de focus legt op ontwikkeling en maatwerk. Overheden krijgen hierin vooral een faciliterende rol: de samenleving wordt veel meer zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop ze invulling geeft aan haar leefomgeving.

De impact van de Omgevingswet op de gemeente Cranendonck is groot en klein. Klein omdat de nieuwe wetgeving het streven van de gemeente versterkt om de inwoner en ondernemers een grote rol te laten vervullen in hun eigen leef- en werkomgeving. De klant staat al centraal in onze dienstverlening. Ook klein, omdat wij in tegenstelling tot een aantal grotere gemeenten al relatief veel ervaring hebben opgedaan met burgerparticipatie en dit in veel gevallen al goed loopt en last but not least ook klein omdat we in Cranendonck al werken in een regiekamermodel, dus al ervaring hebben opgedaan met de 'Omgevingstafel light'.

Een doorgroei in die dienstverlening naar meer faciliteren en minder toetsen is mogelijk. Dat sluit aan bij het streven in de Omgevingswet om de klant het antwoord "Ja, mits" te kunnen geven. Dat vraagt wel dat vooraf het "mits" is uitgewerkt.

De impact van de Omgevingswet is aan de andere kant groot. Dit op diverse onderdelen. Zo komt er meer beslissingsbevoegdheid bij gemeenten te liggen. De gemeente zal dus meer afwegingen mogen maken, soms over zaken die we al jaren op een bepaalde manier uitvoeren. Groot zijn de veranderingen ook op het vlak van de processen voor het omgevingsplan en vergunningen (behandelingstermijn voor bijna alle aanvragen gaat terug naar 8 weken), de intensivering van regionale integrale samenwerking (bijv. voor de thema's Veiligheid en Gezondheid), het werken met nieuwe standaarden en technische eisen.

Onze intensieve regionale samenwerking met de keten en uitvoeringspartners zal veranderen. Die bredere integrale afweging moet straks voor de meeste gevallen in een korte(re) periode van acht weken doorlopen zijn. Dat vraagt om een versterking van de contacten, efficiënter werken en het op elkaar aan laten sluiten van processen en werkwijzen.

Ook komt de verantwoording voor participatie bij initiatieven primair bij de initiatiefnemer te liggen en niet meer bij de gemeente. Beslissingen in de ruimtelijke ordening zijn belangenafwegingen. De Omgevingswet gaat meer ruimte bieden voor de initiatiefnemers. Dit wekt de vraag op welke rol de gemeente voor zichzelf ziet in het maken van belangenafwegingen. Die beslissingen hebben namelijk ook impact op derde-belanghebbenden en op de wijze waarop de gemeente open staat voor mensen. Los daarvan moeten er binnen de gemeente Cranendonck keuzes worden gemaakt over wie op welk moment waar over wat mag vinden en de beslissingsbevoegdheid heeft (Gemeenteraad, College van B&W, MT en ambtelijke organisaties).

3. Doelstelling

Tijdige en integrale implementatie van de Omgevingswet in termen van beleid en regelgeving, organisatie en informatisering die voldoet aan het door de gemeenteraad vast te stellen ambitieniveau. Gezien de te verwachten tijd die nog rest tot het moment van inwerkingtreding van de wet en het beschikbare budget kiest de gemeente Cranendonck voor een realistisch ambitieniveau en doelstelling op korte termijn: Doen wat moet. Daaronder wordt verstaan, zorgen dat bij inwerkingtreding:

1. Vergunningen verleend kunnen worden onder de Omgevingswet.
2. Een operationele omgevingstafel met alle ketenpartners (regiekamer +) in werking is.
3. De leges kostendekkend zijn en de legesverordening is aangepast.
4. De gemeentelijke regels (verordeningen) en de bruidsschat geïnventariseerd zijn.
5. De verhoudingen duidelijk zijn tussen raad, college en organisatie.
6. De kaders voor de Cranendonckse invulling van burgerparticipatie in het kader van de Omgevingswet opgesteld zijn.

Voor de middellange termijn zal een omgevingsvisie worden opgesteld waarin het Cranendoncks omgevingsbeleid en de in 2014 opgestelde Structuurvisie, landelijke klasse 2024! worden geïntegreerd en vervolgens worden doorvertaald in een omgevingsplan. Als men kijkt naar de landelijk geformuleerde ambities in het kader van de Omgevingswet:

1. Niet meer doen dan nodig;
2. Goede trendvolger;
3. Trendsetter.

is goede trendvolger op de lange termijn een ambitie die past bij Cranendonck. Dit mede gezien de ambities op burgerparticipatie, co-creatie en de nieuwe route in het sociaal domein. Voor de korte termijn richt de gemeente zich op 'niet meer doen dan nodig'.

4. Projectaanpak en planning

De invoering van de Omgevingswet wordt projectmatig aangepakt. De scope van dit project betreft de periode tot het moment van invoering van Omgevingswet. Voor de vervolgfase, het opstellen van een omgevingsvisie en vervolgens het omgevingsplan zullen later aanvullende plannen van aanpak worden opgesteld. In deze bestuursopdracht wordt wel een doorkijk gegeven naar de komende jaren om te komen tot een volledige implementatie van de Omgevingswet in de gemeente Cranendonck.

Wat doen we al

In de gemeente Cranendonck zijn al stappen gezet in de manier van werken die goed aansluit bij het gedachtegoed van de Omgevingswet.

Regiekamer en vergunningenkamer

Om initiatiefnemers sneller duidelijkheid te geven over hun initiatieven werken we ruim 2,5 jaar met een regiekamer waarin alle ruimtelijke initiatieven integraal worden besproken en er een go/ no go wordt gegeven voordat de politieke besluitvorming plaatsvindt. Naast de regiekamer werken we met een vergunningenkamer. In dit overleg wordt een integrale afweging gemaakt over vergunningen met een kleinere afwijkingen van het bestemmingsplan.

Zelfsturing

Binnen de organisatie werken we met zelfsturende teams, waardoor verantwoordelijkheden laag in de organisatie liggen.

Klant centraal

Binnen de gemeente Cranendonck staat de klant centraal. Vraagstukken worden aangevlogen volgens het ja, mits principe. Kijken wat kan.

Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein is veel ervaring opgedaan met de werkwijze de Nieuwe Route. Deze werkwijze gaat uit van een zelf organiserend vermogen van mensen en hun omgeving en werkt volgens een vraaggericht principe en niet volgens een oplossend principe.

Omgevingsdialoog

Binnen alle ruimtelijke initiatieven binnen onze gemeente drukken we initiatiefnemers op het hart om vroegtijdig in overleg te gaan met de (direct) aanwonenden. De manier waarop is uiteraard afhankelijk van het project en voor eigen invulling van de initiatiefnemer. Bij bijvoorbeeld de nieuwe Jumbo in Budel is mede door dit omgevingsmanagement het aantal zienswijzen beperkt tot 6. Uitzonderlijk laag voor een plan van deze omvang.

Buitenkans!

Bij het project Buitenkans hebben we een ontwikkelperspectief voor het buitengebied opgesteld voor en door de gebruikers en de organisaties die in dit gebied actief zijn. Het perspectief is een mooie bouwsteen voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Bestemmingsplannen up to date

Momenteel wordt nog gewerkt aan de actualisatie van het bestemmingsplan Budel en Budel-Dorplein. Op het moment dat dit bestemmingsplan is vastgesteld zijn alle bestemmingplannen voor de bebouwde kommen in Cranendonck de afgelopen jaren geactualiseerd. Voor een nieuw Omgevingsplan is deze basis dus goed. In het buitengebied moet nog wel flink gewerkt worden om een nieuw Omgevingsplan op te stellen. Hiervoor hebben we gelukkig nog wel even de tijd. Op 1 januari 2029 moet de gemeente beschikken over een omgevingsplan voor het hele grondgebied wat voldoet aan de nieuwe doelen van de Omgevingswet.

Korte termijn < inwerkingtreding Omgevingswet

Nulmeting omgevingsvisie

Er wordt begonnen met het voorbereiden voor het opstellen van een Omgevingsvisie. Er wordt geïnventariseerd en geanalyseerd per beleidsveld en bekeken of er een Programma in het kader van de Omgevingswet opgesteld zal gaan worden. Dit alles moet leiden tot een startnotitie Omgevingsvisie welke voorgelegd wordt aan het college en de raad.

Opleiding medewerkers, werken met de nieuwe Omgevingswet

De medewerkers RO, vergunningen, handhaving, toezicht, projectleiders etc. worden opgeleid om te kunnen werken in het nieuwe stelsel Omgevingswet.

Digitaal stelsel Omgevingswet

In samenwerking met de GR-A2 en de gemeenten Heeze-Leende en Valkenswaard wordt gewerkt aan implementatie van het DSO. De aankoop van een nieuwe VHT applicatie en nieuwe plansoftware maken hiervan een belangrijk deel uit.

Participatiekader vastgesteld

Hoe vinden we als gemeente dat initiatiefnemers de omgeving moeten betrekken bij haar planvorming?

Inventarisatie gemeentelijke regels e.a. verordeningen + bruidsschat

We inventariseren de gemeentelijke regels en andere bestaande verordeningen (die betrekking hebben op de fysiek leefomgeving) en de Bruidsschat zodat we klaar zijn om vanaf 2021 te werken met het omgevingsplan van rechtswege en dit ook (op onderdelen of voor locaties) kunnen wijzigen.

Verhoudingen raad college en organisatie

Samen met de raad en het college maken we een kader om helderheid te geven in de bevoegdheden van een ieder. Wat bepaalt de raad nog, wat het college en wat wordt overgelaten aan de ambtelijke organisatie? De Omgevingswet is een mooie aanleiding om hierover met een raads werkgroep, een collegevertegenwoordiging en de ambtelijke organisatie over in gesprek te gaan.

VNG lijst minimale acties

Op VNG lijst staat welke acties of werkzaamheden gedaan moeten worden (juridisch of bedrijfsmatig vereist) en welke door de VNG geadviseerd worden. Per actie is de huidige stand van zaken voor Cranendonck aangegeven. Voor de inwerkingtreding heeft de gemeente Cranendonck de minimale acties in de in bijlage 1 genoemde VNG publicatie uitgevoerd.

2021 → Jaar van de Cranendonckse Omgevingsvisie

Besluit raad inzake startnotitie incl. uitgangspunten Omgevingsvisie

Opstellen concept Omgevingsvisie door te werven bureau in samenspraak met externe betrokkenen

2022 → Vaststellen omgevingsvisie

Omgevingsvisie wordt in 2022 vastgesteld. Deze visie is een gemeentebreed, integraal, strategisch beleidsdocument met betrekking tot de fysieke leefomgeving. Gemeenten zijn verplicht om uiterlijk 1-1-2024 een omgevingsvisie te hebben. Op basis van de vastgestelde Cranendonckse omgevingsvisie opstarten van een nieuw Omgevingsplan

2023 & 2024 → Omgevingsplan

Totstandkoming van het Cranendonckse Omgevingsplan, totale doorlooptijd ongeveer 2 jaar. Dit omgevingsplan behelst het hele grondgebied van de gemeente Cranendonck, zowel kernen als buitengebied, waarbij de focus in eerste instantie ligt op het buitengebied aangezien de bestemmingsplannen voor de komende jaren voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geactualiseerd zijn. De komplannen zijn recentelijk geactualiseerd. Dit plan zal naar verwachting net zoals de omgevingsvisie niet uit het regulier budget betaald kunnen worden.

Aanbesteding en gunning

De aan te besteden diensten zullen conform het gemeentelijk aanbestedingsbeleid plaatsvinden.

Realisatie

De implementatie van de Omgevingswet zal gefaseerd over een periode van ongeveer 4 jaar gaan plaats vinden tussen medio 2020 en ultimo 2024.

Nazorg

Na de realisatie vindt in verband met nazorg een overdracht plaats van de projectorganisatie naar reguliere werkzaamheden.

5. Projectbeheersing

Middelen

Voor de implementatie van de Omgevingswet is voor 2020 is een budget van € 150.000,- ter beschikking gesteld. Deze middelen worden ingezet voor o.a. opleiding, training, implementeren van processen en ICT. Naar verwachting is voor ICT ongeveer € 90.000 van dit budget nodig. Vooralsnog gaan we ervan uit dat het budget voor 2020 toereikend is. Voor het opstellen van een omgevingsvisie en een omgevingsplan is nog geen budget ter beschikking gesteld. Hiervoor wordt in het kader van de begroting 2021-2024 budget gevraagd. Voor 2021 is een budget opgenomen van € 112.000. Ook hierbij gaan we er vanuit dat dit toereikend is.

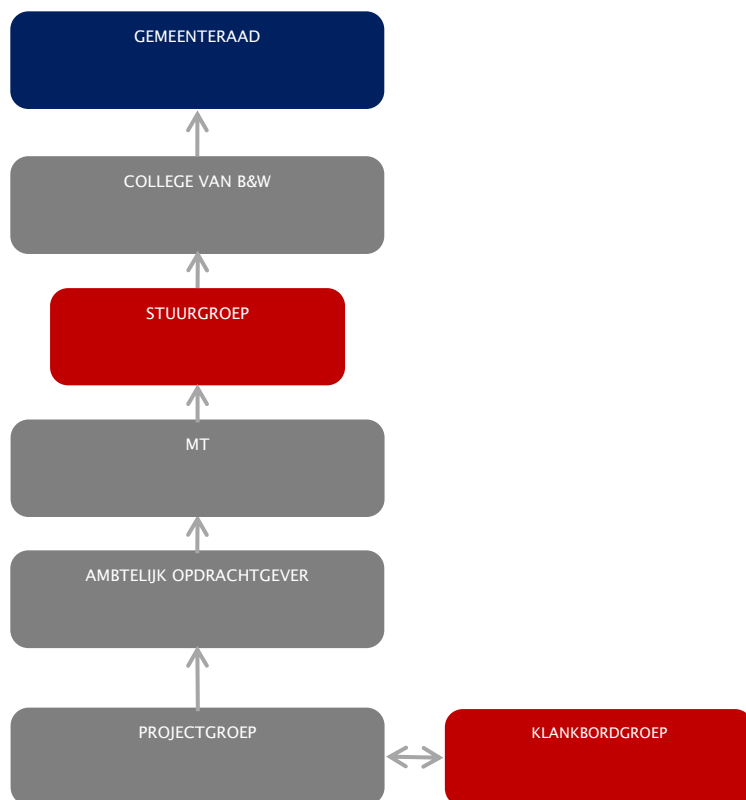
Organisatie

Vanwege de complexiteit en de verschillende vakdisciplines die dit raakt is het wenselijk om zowel een stuurgroep als een projectgroep in te richten. De stuurgroep bestaat uit de ambtelijke en bestuurlijke opdrachtgever en de projectleiders. Per thema zullen in de projectgroep verschillende disciplines aanhaken. Vanwege de connectie met de regio, het speelhuismanifest en het feit dat de Omgevingswet de hele organisatie raakt is gekozen om de gemeentesecretaris ambtelijk opdrachtgever te maken. Vanuit team O&O en team Ruimte wordt de projectleiding bemenst. Omdat de Omgevingswet significante impact heeft op de organisatie en de beleidsvrijheid van de gemeente – en zo ook de verhoudingen tussen college en raad – is besloten om het project integraal en projectmatig aan te pakken.

Betrokken disciplines vanuit de gemeente zijn in ieder geval:

- Ruimtelijke Ordening
- Vergunningen, toezicht en handhaving
- Beleidsafdelingen (water, groen, wegen, verkeer, duurzaamheid etc.)
- Financiën
- Communicatie
- ICT
- Sociaal domein

Op onderwerpen worden werkgroep ingericht.

Informatie

Intern vindt informatieverstrekking plaats over de stand van zaken van het project in overeenstemming met het handboek projectmatig werken aan het MT en Burgemeester en Wethouders. De gemeenteraad wordt via de P&C-cyclus geïnformeerd.

Extern vindt informatieverstrekking plaats overeenkomstig het nog op te stellen communicatieplan in het kader van de Omgevingsvisie. Over de implementatie van de Omgevingswet zal slechts beperkt gecommuniceerd worden. Wel wordt uiteraard informatie op de website ed. aangepast aan de Omgevingswet.

Communicatie en burgerparticipatie

De gemeente Cranendonck zet zich samen met bewoners, bedrijven en instellingen in om de Strategische visie 'Cranendonck 2009 - 2024' te realiseren. Samen willen we werken aan goed wonen en leven in de gemeente. Dit vraagt om intensieve communicatie met de diverse doelgroepen, want beleid ontwikkelen dat aansluit op de wensen en behoeften van de doelgroepen is ons uitgangspunt. Daarom gaat de gemeente in gesprek met betrokken partijen. Om deze communicatie vorm te geven is een koers voor externe communicatie en burgerparticipatie ontwikkeld. Het omschreven traject in het stappenplan valt binnen deze koers.

Risico's

De belangrijkste risico's zijn:

1. benodigde capaciteit
Indien binnen de organisatie – gelet op de hoeveelheid onder handen werkzaamheden – onvoldoende eigen capaciteit beschikbaar is, is mogelijkwerwijs aanvullend budget nodig voor inhuur van personeel of uitbesteding van werkzaamheden. Dit omdat er nu 'verbouwd wordt met de winkel open'.
2. digitale stelsel Omgevingswet
Het digitale stelsel vanuit de landelijk overheid moet werkend zijn, zodat hierop kan worden aangesloten voor het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.

3. Uitstel invoering Omgevingswet

De invoeringsdatum van de Omgevingswet is op dit moment onduidelijk. Wanneer de wet voor een langere tijd wordt uitgesteld bestaat de kans op minder draagvlak voor de implementatie van de Omgevingswet.

4. burgerparticipatie

Het project kent een groot aantal belanghebbenden. Belangen kunnen tegengesteld zijn. Het samen maken van de plannen kan daardoor tot vertraging leiden. Anderzijds kan op deze wijze ook draagvlak worden gecreëerd, die de uitvoering uiteindelijk kan versnellen. Het majeure project burgerparticipatie kan tot aanpassingen van het communicatieplan leiden. Dit kan consequenties hebben voor het budget en de planning. Het risico ligt met name bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Relaties met andere projecten

Er is een relatie met de volgende projecten:

1. De Nieuwe Route
2. Digitalisering
3. Zelfsturing

Bijlage 1. Minimale actielijst VNG

Bijlage 2. Speelhuis Manifest